

REAGEREN?
lezers@demorgen.be**BART EECKHOUT** over de tweestrijd binnen de N-VA-top

Een nuttige idioot met een tweesnijdend zwaard

Erst even dit: het is een dwaling om te beweren dat met de schier eindeloze reeks kwetsende uitspraken van Vic Van Aelst de maskers definitief afgevalen zijn en de N-VA eindelijk haar ware gelaat toont. De uithalen waarmee de strafpleiter en N-VA-sympathisant zich kennelijk en herhaaldelijk afzet tegenover een welbepaalde bevolkingsgroep (de hier gebruikte terminologie is niet toevallig die van de racismewet) lijken uit een diepe persoonlijke frustratie op te borrelen dat ze bijna pathologisch klinken. Zo moeten we ze dan ook maar beschouwen: als hoogstpersoonlijke idiotieën, niet als algemeen 'N-VA-gedachtegoed'.

Dat neemt niet weg dat er uit het discours van Van Aelst en vooral uit de reactie van partijvoorzitter Bart De Wever nuttige lessen te trekken zijn. Feit: Vic Van Aelst wordt niet tegeleid door het N-VA-hoofdkwartier. Hij loopt vanzelf leeg voor elke microfoon die registreert en voor elke camera die draait. Hij bijt niet op bevel van hogerhand, maar de N-VA-top voelt omgekeerd ook niet de minste behoefte om de leiband wat strakker te trekken.

Daaruit valt minstens af te leiden dat die N-VA-top het inzicht ontbeert dat wat Van Aelst aan beledigingen in het rond strooit ook echt mensen kan kwetsen. Volgens ondervoorzitter Ben Weyts verwoordt de advocaat enkel "het buikgevoel van vele Vlamingen". Het is het beeld van Vic Van Aelst als nuttige idioot: wat hij zegt is misschien niet fijnzinnig, maar het is wel goed dat iemand het zegt. Van Aelst past perfect in het profiel, met zijn luide roepoeter in de media en tegelijk minimale politieke aansprakelijkheid. Hij geeft een gezicht aan de radicalen die met hun scheldtirades menig publiek forum vervuilen.

Boegbeeld De Wever ging evenwel

verder in zijn bescherming van Van Aelst dan strikt zou moeten. Hij legde er zelfs nog een laagje bovenop, met de stelling dat Van Aelst 'inconvenient truths' vertelt. Te begrijpen als: wat hij zegt is misschien ongepast, maar wel waar. "Ce n'est que la vérité qui blesse", voegde de partijvoorzitter er in het Frans aan toe. Alleen de waarheid kwetst: het is een glibberig argument uit de mond van iemand die al vier jaar loopt te huilebalken over een smakeloze grap in *Le Soir*.

Maagdelijkheid

Bart De Wever durft ook zelf wel eens wat 'onderbuik' in zijn verklaringen mee te nemen. Het was De Wever die het destijds geweldig lollig vond om met een vrachtwagen speelgoedgeld naar de scheepsliif van Strépy te rijden. Dat zou de toppoliticus De Wever vandaag misschien niet meer doen, maar zijn vergelijking in *Der*

kiezingsoverwinning van N-VA en PS exact een jaar oud, en vieren we dus ook de eerste volle verjaardag van de tergend vruchteloos verlopende regeringsonderhandelingen. Je zou verwachten dat de hoofdrolspelers de ernst van die situatie inschatten, hun verantwoordelijkheid opnemen en enige terughoudendheid betrachten om het broze overleg de laatste kansen niet te ontnemen.

Niet zo bij de N-VA-top. Daar vinden ze het geen probleem dat een partijgenoot hun gesprekspartners herhaaldelijk beledigt. Nogmaals: het is niet dat de N-VA Van Aelst aanmoedigt, het punt is dat het hen geen lor kan schelen. Dat zegt meer dan een jaar indiscreties en off-the-record verklaringen over de belangstelling bij de Vlaams-radicalen om nog tot een vergelijking te komen met de Franstaligen. *They just don't care*.

Tegelijk dringt zich evenwel een tweede vaststelling op. De Wever wil

Het is niet dat de N-VA Vic Van Aelst aanmoedigt, het punt is dat het hen geen lor kan schelen. Dat zegt meer dan een jaar indiscreties en off-the-record verklaringen over de belangstelling bij de Vlaams-radicalen om nog tot een vergelijking te komen met de Franstaligen

Spiegel van geldtransfers naar Wallonië met "een infuus, zoals drugs voor een junkie" is nog maar een half jaar oud. De Wever mag voor zijn partij dan het verschil maken door honderdduizenden dakloze kiezers aan te trekken, de extreme zogenaamde 'zuidflank' van zijn partij is hem lang niet vreemd. Het is daar dat hij zelf politiek is grootgebracht.

Wat daarbij van belang is, is het moment waarop dit incidentje zich voltrekt. Volgende maandag is de ver-

Van Aelst niet terugfluiten, maar hij kan dat ook niet. De advocaat bazelt het soort toogwaarheden die in het N-VA-*heartland* graag worden gehoord, en dus kan de partijtop er niet zomaar afstand van nemen. Ten eerste lijkt Vic Van Aelst niet het type dat zich laat milkorven zonder in een hand te bijten, maar bovenal zou hij snel het symbool worden van het Vrije Vlaamse Woord dat op bevel van de Franstaligen gesmoord moet worden.

● **Bart Eeckhout is chef nieuws.**

● **Bart De Wever wil geen afstand nemen van de kwetsende verklaringen van Vic Van Aelst. Anderzijds: misschien kan hij er ook gewoon geen afstand van nemen.**

Als hij Van Aelst aan de leiband zou snoeren, zou De Wever – althans in de ogen van zijn immer wantrouwige en op een kaakslag berekende radicale fans – een knieval maken voor het Belgisch compromis. Precies dat beeld probeert Bart De Wever nu al bijna de volle 365 dagen te vermijden. Wanneer gekozen dient te worden tussen een risico nemen om een regeringsakkoord dichterbij te brengen en het behoud van de eigen aantrekkelijke maagdelijkheid, kiest de N-VA-kopman graag de tweede optie.

En zo snijdt het zwaard van de nuttige idioot aan twee kanten. Hij pijnigt de Franstaligen, maar doet ook zijn eigen voormannen zweten. Tot dusver lijkt de schade van de zaak-Van Aelst nog wel mee te vallen, aangezien het grotendeels een typisch Wetstraatverhaal blijft, dat daarbuiten nauwelijks een rimpeling veroorzaakt. Als het publieke debat evenwel blijft doorsudderen, kunnen de voorkeuren beginnen te schuiven.

Het zal wel dat vele Vlamingen menen dat Franstalige politici hen lelijk in de weg zitten, maar van daar is het nog een lange weg naar regelrechte haat en agressie, gevoelens die de bedaarde Vlaming ook in de onderbuik vreemd zijn. Gelooftwaardigheid en authenticiteit zijn het kapitaal waarop De Wever zijn succes bouwt. Hoe geloofwaardig zijn inspanningen om een regering te vormen nog als je tegelijk toelaat dat je medestanders je gesprekspartner de huid vol schelden? Daar zit voor Bart De Wever het echte gevaar van de verklaringen van Vic Van Aelst.

● **Sébastien Denys, master in de filosofie.**
● **Gunther Lippens, industrieel en burgerlijk ingenieur, doctor in de toegepaste wetenschappen.**
● **David Heller, doctor in de geografie.**
● **Sander Jacobs, ecooloog, doctor in de wetenschappen.**

meer mogen worden gebruikt wegens onnodige risico's voor mens en milieu.

● Het bezwaar dat de uitvoerder van de veldproef risicoanalyses moet uitvoeren.

● Het niet voorzien van een test die de veiligheid en de verschillende risico's controleren. De onderzoekers zelf negeren deze wetenschappelijke adviezen compleet. Zo staan er zelfs bijenkorven naast het proefveld. Wat de risicoanalyse betreft, waarbij het VIB iedereen aanraadt op twee oren te slapen, kunnen we alvast wat helpen: "risico = kans x schade". Al is de kans nog zo klein, de schadefactor is hier even belangrijk. En we bedoelen voor alle duidelijkheid niet het verlies aan winst of de imago-schade, maar de maatschappelijke schade.

Wat betekent dit voor de risicoanalyse? Wat zijn de voorziene maatregelen om een besmetting ongedaan te maken? Wat zegt de bioveiligheidsraad over het effect van de bijenkorven op de besmettingskans? We dringen erop aan vanaf nu openlijk te communiceren over deze essentiële aspecten van onze voedseltoekomst.

KOEN SCHOORS

Koen Schoors is econoom aan de Universiteit Gent. Zijn column voor De Morgen verschijnt tweeweeklijks op maandag.

Meneer Lippens en het schuldbesef

Maurice Lippens voelt spijt maar geen schuld. Zijn schip, het voormalige bank en verzekeringsbedrijf Fortis, werd namelijk getroffen door een totaal onvoorspelbare klap, een tsunami zeg maar, en is vooral daarvoor ten onder gegaan. Het was misschien wel te zwaar geladen, maar niet meer dan de andere schepen. En er viel dus, echt waar, weinig of niets aan te doen. Het is vooral de schuld van de Hollanders eigenlijk en met name Wouter Bos. Dat leren we allemaal uit een interview met deze krant vorig weekend.

Geen kwaad woord over meneer Lippens als persoon. Ik ken hem niet, draag hem geen kwaad hart toe en wens hem overigens het allerbeste. Maar toch moet er mij iets van het hart over het bestuur van het voormalige Fortis en over het bestuur van banken in het algemeen. Achteraf bekeken is het altijd gemakkelijk natuurlijk, maar de overname van ABN-Amro door Fortis blijft, hoe je het ook draait of keert, een waaghalsavontuur van jewelste. Een grote en complexe bank overnemen op het moment dat de bankencrisis in de VS al volop aan de gang is en de eerste liquiditeitsinfarcten al lang duidelijk zijn, is en blijft een hachelijk avontuur. Zeker wanneer je daar eigenlijk het geld niet voor hebt en al je hoop om ooit te kunnen betalen berust op de veronderstelling dat je het gat kan dichtrijden door de verkoop van andere Fortis onderdelen. Neem daar nog bij dat de prijzen van een aantal „toxische“ effecten al in een neerwaartse spiraal zaten, dat vers bankkapitaal al maar duurder werd, en dat Fortis structureel afhankelijk was van andere banken voor haar financiering, en de hele overname wordt op zijn best erg riskant en in het slechtste geval dagdromerij. Toch blijft de houding bij vele toenmalige verantwoordelijken revanchistisch.

Eigenlijk zouden het nog het liefst van al opnieuw mogen proberen om te bewijzen dat de hele crisis gewoon een onwaarschijnlijke tegenslag was.

Dit illustreert hoe ontzettend diep de echte problemen aan het hoofd van onze banken wel waren en hoe miniem het schuldbesef en het historisch besef. De banken zijn op steeds dunnere banden met 4 promille in hun bloed en zonder veiligheids gordel steeds sneller gaan rijden op een moment dat het duidelijk zou gaan vriezen, om na de onvermijdelijke kettingsbotsing op de proppen te komen met het flauw excuus dat het ligt aan de onverwachte vrieskou. Die houding bewijst slechts hoe weinig de bestuurders van risicobeheer begrepen. Echt risicobeheer is vooral het niet uitvoeren van potentieel winstgevende investeringen omdat de kans op ongelukken te groot is. De onderliggende mechaniek van de laatste financiële crisis is immers allesbehalve uniek. Bankencrisissen zijn er altijd geweest en zijn sinds het begin van de jaren zeventig in aantal en in hevigheid toegenomen. Denken we voor Noordwest-Europa bijvoorbeeld maar aan de bankencrisissen in Zweden en Finland in het begin van de jaren negentig en het latere quasifaillissement van Credit Lyonnais dat net als Fortis bezweek aan haar imperiale verzuchtingen. We wisten dat veel bankencrisissen gerelateerd zijn aan te snelle financiële liberalisaties en ook dat er iets heel erg mis was met die Amerikaanse CDO's, maar toch bleven onze banken ze slikken als zoete broodjes of begonnen ze zelf in elkaar te knutselen.

De crisis was pijnlijk maar, net als de luchtbel van de internetbedrijven in 2000, niet onverwacht. Het is veel en veel eenvoudiger. De bankbestuurders hielden er in hun kortzichtigheid en jacht naar snel gewin er geen rekening mee dat het kon misgaan, omdat de meeste concurrenten dat ook niet deden, omdat de toezichhouders het blijkbaar ook allemaal best vonden, en misschien vooral omdat ze niet begrepen hoe riskant de ingewikkelde en aantrekkelijke effecten die hun whizzkids aanprezen echt waren. Kortom, tunnelvisie was de norm in het bestuur van de meeste banken en de bankbestuurders waren te weinig kritisch over de mogelijke gebreken van hun strategie en te veel gericht op het geloof in het eigen verhaal.

Er is helaas weinig veranderd. Laatst sprak ik een andere voormalige Fortisbestuurder die de Griekse eurocrisis bestempelde als paniekzaaijer over een mineur probleem. Mijn mond viel open van ontzetting. Die man had niets maar dan ook niets geleerd en bleef volharden in zijn rampenblindheid. Hij werkt nog steeds in de sector en hij is niet de enige. Onze banken hielden gewoon geen rekening met de falen van betaling van bepaalde landen toen ze in 2009 en begin 2010 massaal effecten van Griekenland, Portugal, Ierland en Spanje opkochten om hun cijfers wat op te smukken. Waar is het historisch besef? Een wereldwijde staking van betaling door landen komt voor met een ontstellende en bijna voorspelbare regelmaat. U kan het zelf nalezen in het werk van Reinhart en Rogoff, „This time is different“. De titel is cynisch bedoeld. Zucht.

Wetenschappers eisen open communicatie over ons voedsel

Wiens brood men eet...

‘Hadden de actievoerders maar even nagedacht’, zeggen Geert Angenon en Marc Van Montagu (*DM 4/6*). Wie weet zeggen we dit binnen enkele decennia allen tegen elkaar, als er handen vol geld wordt uitgegeven aan de sociale, ecologische en medische gevolgen van het agro-industriële beleid. Blijkbaar is de malaise diep geworteld in de publieke instellingen. Met menig platitude proberen zelfs gerenommeerde wetenschappers het antwoord op de kernvragen te ontwijken. Het gaat de deelnemers niet om een antitechnologische razernij. Ze wijzen erop dat er meer wetenschappers zijn dan enkel biotechnologen die in deze moeten gehoord worden. Het is jammer voor de *business as usual*, maar de discussie kan niet worden afgedaan als een van wetenschappers tegenover barbaren. Het huidige debat is een prachtig bewijs dat er nog lang geen maatschappelijke consensus is. Wetenschappers, boeren, burgers én middenveldorganisaties moeten worden betrokken in dit debat.

Van Montagu en Angenon proberen het laagje sociale vernis dat vorige week grondig van de veldproef werd verwijderd, opnieuw aan te brengen. Maar: het opvoeren van eminenties allerhande die zich vervolgens verlagen tot ongefundeerde beschuldigingen,

bezorgdheden van duizenden burgers weglachen en dissidente stemmen vakkundig verwijderen is illustratief. Dit is echter niet het enige wat vreemd is. In de ‘missie’ van het VIB lezen we onder meer “ (...) de uitvindingen van VIB [woorden] beschermd via octrooien, die worden uitgelicentieerd aan bedrijven (...)”.

De discussie kan niet worden afgedaan als een van wetenschappers tegenover barbaren

Het patenteren en verkopen van plantentassen, genomen, organismen of zelfs expertise en technieken zet de deur open naar misbruik. Publiek bezit wordt gereserveerd voor een beperkte groep. Dat is één gegronde reden waarom er ongerustheid is.

Men kan natuurlijk argumenteren dat er niets mis is met onderzoeksfinanciering en -vermarkting door de private sector. Hoe gebeurde dit in het

recente verleden? Op de site van EPSO (European Plant Science Organisation) wordt het VIB als volgt beschreven: “Het departement (Plant Systems Biology, UGent) en het VIB hebben een lange traditie van conversie van basisonderzoek in succesvolle industriële entiteiten: Plant Genetic Systems (nu: Bayer Cropscience), CropDesign (nu: BASF Plant Sciences), Devgen en meer recentelijk Solucel. Vandaag vormen zij de grootste Europese Plantenbiotechnologie-campus. Het integreren van fundamenteel onderzoek en industriële toepassingen boort de bron aan van het immens potentieel dat planten bieden om een duurzame wereld uit te bouwen.” De interpretatie van duurzaamheid door BASF, Bayer en andere spelers kennende, doet dit ons de wenkbrouwen fronsen. Zal ook deze DURPH-aardappelexpertise worden verkocht aan de hoogste bidder?

Iedereen kan in het rapport van de bioveiligheidsraad online lezen dat -bij gebrek aan consensus - uiteindelijk via een stemming een voorwaardelijke toestemming wordt verleend. De tegenstemmende experts konden de veldproef niet goedkeuren wegens:

● Het risico op besmetting van de omliggende velden.
● Het gebruik van nptl-antibioticaresistente merkgeregenen, waarvoor de EU-regelgeving voorziet dat deze niet